

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/146/2023
Identifikačné číslo spisu:	6417206948
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6417206948.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: N. C., C. XXX/XXX, Ž. Y. J., zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Kuzmányho 29, Košice, IČO: 47 234 466, proti žalovanej: POHOTOVOST', s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, o zaplatenie 2 883 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 23Csp/68/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/299/2018 zo dňa 20. novembra 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/299/2018 zo dňa 20. novembra 2019 a rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 23Csp/68/2017-66 z 13. apríla 2018 zrušuje a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 23Csp/68/2017-66 zo dňa 13. apríla 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 2 883 € s príslušenstvom, titulom bezdôvodného obohatenia.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že dňa 19.06.2013 uzavrel žalobca, v zmluve označený obchodným menom „N. C. M+S COLOR“ (t. j. ako podnikateľ - živnostník), so žalovanou zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX. Na základe tejto zmluvy žalovaná poskytla žalobcovi finančnú hotovosť vo výške 500 € a žalobca sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť príslušný poplatok vo výške 236 €, t. j. žalobca sa zaviazal zaplatiť celkovú čiastku 736 € v štyroch mesačných splátkach po 184 €, počnúc dňom 20.07.2013. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že dňa 24.01.2014 uzavrel žalobca, označený v zmluve obchodným menom „N. C. M+S COLOR“, (t. j. ako podnikateľ - živnostník) so žalovanou ďalšiu zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX. Na základe tejto zmluvy žalovaná poskytla žalobcovi finančnú hotovosť vo výške 1 700 € a žalobca sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť príslušný poplatok vo výške 1 480 €, t. j. žalobca sa zaviazal zaplatiť celkovú čiastku 3 180 € v 12-tich mesačných splátkach po 265 €, počnúc dňom 26.02.2014. Dňa 03.08.2015 uzavrel žalobca, označený v zmluve obchodným menom „N. C. M+S COLOR“ (t. j. ako podnikateľ - živnostník) so žalovanou tretiu zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX. Na

základe tejto zmluvy žalovaná poskytla žalobcovi finančnú hotovosť vo výške 700 € a žalobca sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť príslušný poplatok vo výške 620 €, t. j. žalobca sa zaviazal zaplatiť celkovú čiastku 1 320 € v 12-tich mesačných splátkach po 110 €, počnúc dňom 25.08.2015. Žalobca uhradil žalovanej celkovo sumu 5 783 €. Žalovaná vyzvala žalobcu na zaplatenie sumy 2 883 €, s poukazom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť uzavretých spotrebiteľských zmlúv, v lehote do 28.04.2017. Sporným v danom spore bol charakter zmlúv uzatvorených medzi žalobcom a žalovanou. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že právne vzťahy medzi žalobcom a žalovanou založené uzatvorenými zmluvami o úvere nie sú spotrebiteľskými vzťahmi, vzhľadom k tomu, že predmetné zmluvy žalobca uzavrel pod svojím obchodným menom, pod ktorým vykonáva podnikateľskú činnosť. V zmluvách je uvedené aj pridelené identifikačné číslo žalobcu a miesto podnikania. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie posúdil záväzkové vzťahy medzi žalobcom a žalovanou podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka ako obchodno-záväzkové vzťahy, pri ktorých žalobca nekonal ako spotrebiteľ, a teda nemožno mu priznať ochranu podľa predpisov spotrebiteľského práva. Každá z uzavretých zmlúv obsahuje osobitné prehlásenie žalobcu, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon podnikania, čo s poukazom na § 2 zákona č. 129/2010 Z. z. vylučuje spotrebiteľský charakter uzatvorených zmlúv. Tvrdenia žalobcu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti uzatvorených zmlúv sú vzhľadom na uvedené nedôvodné. Súd prvej inštancie nevykonal výsluch pracovníčky žalobcu, ktorá mala predmetné zmluvy uzatvárať a ktorý navrhol ako dôkaz žalobca, keďže nespotrebitel'ský charakter predmetných zmlúv vyplýva z ich obsahu. Pokiaľ ide o tvrdený rozpor s dobrými mravmi, súd prvej inštancie vyhodnotil, že žalobca v tomto neunesol dôkazné bremeno, keďže nepredložil úplné znenie uzatvorených zmlúv vrátane všeobecných obchodných podmienok, a teda namietaný rozpor s dobrými mravmi nemohol spoľahlivo posúdiť. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k záveru, že plnením žalobcu nad rámec poskytnutých peňažných prostriedkov vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovanej preukázaný nebol, preto žalobu zamietol.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 13Co/299/2018 zo dňa 20. novembra 2019, na základe odvolania žalobcu, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa plne stotožnil so závermi súdu prvej inštancie a poukázal na to, že súd prvej inštancie vykonal na základe žalobcom predložených listinných dôkazov, (ktorý neunesol v potrebnom rozsahu dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení) riadne dokazovanie, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti, na zistený skutkový stav aplikoval správne ustanovenia príslušného právneho predpisu a svoje rozhodnutie riadne a presvedčivo odôvodnil, preto mu v súvislosti s odôvodnením rozsudku, zistením skutkového stavu a právnym posúdením veci nemožno vytknúť žiadne pochybenia, čo znamená, že odvolaním napadnutý rozsudok je vecne správny a odvolanie žalobcu je nedôvodné. Na základe uvedených skutočností odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uviedol, že medzi ním a žalovanou došlo k uzatvoreniu zmlúv, ktoré majú všetky znaky spotrebiteľskej zmluvy, čo vyplýva okrem iného aj z toho, že sa jednalo o formulárové zmluvy. Konkrétne podľa dovolateľa bola medzi ním a žalovanou uzatvorená zmluva o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka a nie zmluva o úvere podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, pričom sa jednalo o reálne zmluvy, keďže pri samotnom podpise jednotlivých zmlúv došlo k odovzdaniu peňazí. Predmetné zmluvy sú podľa dovolateľa krajne nevyvážené a postavené v jeho neprospech. Dovolateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že je bežnou praxou žalovanej pri uzatváraní obdobných úverových zmlúv označovať dlžníka ako podnikateľský subjekt, a ak to nie je možné, aspoň zaškrtnúť políčko určujúce účel použitia finančných prostriedkov za účelom zamestnania, aby došlo k vylúčeniu aplikácie právnych predpisov určených na ochranu spotrebiteľa. Podľa dovolateľa je nevyhnutné skúmať účel použitia poskytnutých finančných prostriedkov z objektívneho hľadiska. Dovolateľ vyhlásil, že poskytnutý úver použil výlučne na súkromné účely. Dovolateľ je v predmetných zmluvách označený dvojako, a to jednak obchodným menom, identifikačným číslom a miestom podnikania, ale taktiež bydliskom a rodným číslom, čo je typické pre fyzické osoby nepodnikateľov. Dovolateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie nevykonal ním navrhnutý dôkaz -

výsluch mandátára žalovanej, ktorý mal v mene žalovanej predmetné zmluvy podpisovať. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ formuloval právnu otázku, ktorej vyriešenie je nevyhnutné pre rozhodnutie v danej veci, a ktorá ešte dovolacím súdom nebola vyriešená:

„Je uvedenie IČO-a, resp. uvedenie vyhlásenia o účele finančných prostriedkov do vopred pripraveného formulára úverovej zmluvy postačujúce na to, aby takúto úverovú zmluvu bolo možné automaticky považovať za nespotrebitel'skú?“

5. Dovolateľ v súlade s uvedeným navrhol, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobe žalobcu vyhovie alternatívne, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadрила.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky o dovolaní rozhodol uznesením sp. zn. 6Cdo/108/2020 z 26. októbra 2022 tak, že dovolanie odmietol. Svoje rozhodnutie zdôvodnil aj tým, že v prejednávanej veci z predložených dôkazov jednoznačne a nesporne vyplýva, že dovolateľ, teda dlžník, uzatvoril zmluvu o úvere so žalovanou, ako veriteľom, pričom v samotnej zmluve prehlásil, že finančné prostriedky poskytnuté na základe tejto zmluvy sú mu poskytnuté na výkon podnikania. Dovolateľ v priebehu konania pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom nepreukázal, že by predmetné finančné prostriedky použil na inú ako podnikateľskú činnosť, možno teda dospieť k záveru, že neuniesol dôkazné bremeno ohľadom preukázania jeho postavenia ako spotrebiteľa v danom záväzkovom vzťahu. Dovolací súd preto považoval dovolateľom položenú otázku za akademickú, keďže dovolateľ nepreukázal použitie finančných prostriedkov na iný účel ako vyznačil v posudzovanej zmluve. Na podklade uvedeného, potom právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou nepovažoval za spotrebiteľský vzťah, a teda plnením úrokov nedošlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej. Najvyšší súd Slovenskej republiky prihliadol aj na skutočnosť, že pokiaľ žalobca opakovane (celkom 32-krát) uzavrel typovo rovnakú zmluvu so žalovanou ako živnostník -podnikateľ, musel sa žalovanej preukázať aj živnostenským oprávnením na jednej strane a na strane druhej nepreukázal v konaní použitie finančných prostriedkov na iný účel než vyznačil v predmetných zmluvách. V súvislosti s námietkou dovolateľa o tom, že so žalovanou uzavrel zmluvu o pôžičke a nie zmluvu o úvere dovolací súd uzavrel, že takéto kategorizovanie zmluvy pod konkrétny zmluvný typ je z pohľadu posúdenia spotrebiteľského či nespotrebitel'ského vzťahu bezpredmetné, pretože spotrebiteľský charakter záväzkového vzťahu, ako už bolo vyššie uvedené, musí vyplývať z podstaty, účelu a charakteru zmluvy, bez ohľadu na to, o aký zmluvný typ sa jedná.

8. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd SR“) uznesením č. k. I. ÚS 232/2023-20 z 20. apríla 2023 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť žalobcu doručенú ústavnému súdu 20.01.2023, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6Cdo/108/2020 z 26. októbra 2022. Navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať finančné zadosťučinenie vo výške 500 € a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

9. Ústavný súd SR rozhodol nálezom č. k. I. ÚS 232/2023-39 z 15. augusta 2023 tak, že 1. uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/108/2020 z 26. októbra 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/108/2020 z 26. októbra 2022 zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. 3. Najvyšší súd Slovenskej

republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania 511,98 € a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. 4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

10. Ústavný súd SR v dôvodoch nálezu okrem iného uviedol, že veritelia finančných služieb vyvinuli početné modely a techniky vymedzenia a zachytenia účelu úveru, ktorých cieľom bolo dosiahnuť vyhlásenie spotrebiteľa o tom, že účel zmluvy a poskytovanej služby sa spája s konaním osoby vo sfére predmetu jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (napr. inštruovanie obchodných zástupcov, aby všetci dlžníci v spotrebiteľských zmluvách ako účel vyznačovali podnikanie, povolanie, zamestnanie, inú obchodnú činnosť a pod., resp. výslovné vypísanie účelu úveru alebo vyhlásenie o tom, že účelom poskytnutia úveru je výplata jeho podnikateľských záväzkov, výplata miezd zamestnancov a pod.). Všetky uvedené praktiky predstavujú nekalé konanie ingerujúce do autonómie osoby spotrebiteľa s negatívnym následkom smerujúcim k zbaveniu jeho spotrebiteľskej ochrany. Žiadna z uvedených praktík však v konečnom dôsledku neprivodzuje relevanciu tohto nekalého konania, ktorá by akýmkoľvek spôsobom mohla ovplyvniť skutočný spotrebiteľský štatút osoby. Na tento účel je totiž potrebné vychádzať z tzv. skutočného účelu zmluvy, ktorým nie je, resp. nemusí byť účel formálne v zmluve deklarovaný. Skutočný účel zmluvy musí byť medzi stranami a osobitne pred decíznym orgánom preukázaný hodnoverne do tej miery, že nemôžu byť pochybnosti o tom, či osoba poskytnutý úver skutočne použila na záväzky v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, alebo či prostriedky použila na osobné účely. Iba v prípade jasného preukázania existencie skutočného účelu zmluvy, a teda i záväzku možno jednoznačne ustáliť, či ide alebo nejde o spotrebiteľský vzťah. Najvyšší súd v napadnutom uznesení síce správne poukázal na skutočnosť, že samotné uvedenie identifikačného čísla v zmluve ešte nevyučuje spotrebiteľský vzťah, ale podstatný pre toto posúdenie je charakter konania fyzickej osoby, a teda či dané konanie, ktorého sa týka uzatvorená zmluva, je predmetom podnikateľskej činnosti fyzickej osoby, napokon však uzavrel, že sťažovateľ „nepreukázal, že by predmetné finančné prostriedky použil na inú ako podnikateľskú činnosť“. Túto skutočnosť pritom považoval dovolací súd za jasne preukázanú a zároveň predstavujúcu skutkový stav, ktorým je v zmysle § 442 CSP viazaný. Uvedený záver pritom kontrastuje so záverom prezentovaným okresným súdom v bode 17 odôvodnenia jeho rozsudku, podľa ktorého „skutočnosť, na aký účel boli poskytnuté prostriedky skutočne použité, je pre posúdenie, či sa jedná o spotrebiteľský vzťah bez právneho významu“, resp. keď odôvodnil nevykonanie dôkazu navrhnutého sťažovateľom tým, že touto svedeckou výpoveďou by nemohol byť preukázaný tvrdený spotrebiteľský charakter uzavretých zmlúv tým, „že ich nespotebiteľský charakter vyplýva z obsahu predložených písomných zmlúv“, potvrdený ako vecne správny aj krajským súdom.

11. K tejto námietke [vznesenej v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP] najvyšší súd uviedol, že nejde o opomenutý dôkaz, keďže jeho nevykonanie okresný súd zdôvodnil. V reakcii na tvrdenie sťažovateľa, že bezdôvodné odmietnutie vykonania kľúčového dôkazu je potrebné z hľadiska jej obsahu posudzovať ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorý nie je limitovaný majetkovým cenom, ústavný súd s odkazom na § 440 CSP uviedol, že okresný súd v bode 18 svojho rozsudku zároveň konštatoval, že „v občianskom súdnom konaní sporového charakteru spočíva dôkazné bremeno na žalobcovi... ak strana nesplní svoju dôkaznú povinnosť, súd nemá povinnosť vykonávať iné dokazovanie“, v reakcii na skutočnosť, že sťažovateľ nepredložil úplné znenia predmetných zmlúv vrátane všeobecných obchodných podmienok. V tejto súvislosti Ústavný súd SR upriamil pozornosť na § 295 CSP, ktorý predstavuje jedno z kľúčových ustanovení prelamujúce dispozičný princíp v civilnom procese s cieľom poskytnúť spotrebiteľovi čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv garantovaných hmotným právom. Možnosť vykonať aj nenavrhnuté dôkazy úzko súvisí s povinnosťou ex offo kontroly neprijateľných zmluvných podmienok.

12. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“ aj „SD EÚ“) rovnako zaväzuje súd, aby v prípade potreby ex offo prijal potrebné opatrenia na vykonanie dokazovania s cieľom doplniť súdny spis tým, že účastníkov konania pri dodržaní kontradiktórnosti vyzve, aby mu predložili vysvetlenia a doklady potrebné na tento účel (SD EÚ vo veci C-511/17, Lintner).

13. V judikatúre Súdneho dvora nachádzame odpoveď aj na ďalšiu otázku, ktorej zodpovedanie nie je vo vnútroštátnom práve výslovne regulované: Je súd oprávnený vykonávať dôkazy bez návrhu v situácii, keď nie je ustálené, či je predmetom konania spotrebiteľský spor na účel klasifikácie tohto sporu? Smernica Rady 93/13/EHS podľa vyššie citovanej judikatúry vyžaduje od vnútroštátneho súdu ex offio nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti tejto smernice. Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (SD EÚ vo veci C-240/98 až C-244/98, Océano Grupo Editorial SA.).

14. V tomto spore súd posudzuje, či ide o spotrebiteľský spor v zmysle § 290 CSP, preto je vykonanie dôkazov aj v tejto situácii nevyhnutné. Tento záver sa zároveň na základe argumentu racionálnosti dá odvodiť aj z ustanovení vnútroštátneho práva, pretože v opačnom prípade by § 290 až § 300 CSP boli za určitých okolností nepoužiteľné.

15. V súvislosti s § 295 CSP je v individuálnych spotrebiteľských sporoch potrebné aplikovať aj § 132 ods. 3 CSP. Nemôže byť na ťarchu spotrebiteľa, ak v žalobe iba označí, ale nepripojí všetky dôkazy na podporu svojich tvrdení. V dôsledku informačného deficitu, ktorý je pre spotrebiteľa v spotrebiteľských sporoch obvyklý, musí dôkaznú povinnosť za spotrebiteľa suplovať podľa Ústavného súdu SR všeobecný súd, a to aj v prípade, ak spotrebiteľ nepredložil alebo nemôže predložiť dôkazy vlastnou vinou. Povinnosť skúmať skutočný účel zmluvy sa pritom prirodzene spája s dôkazným bremenom dodávateľa.

16. Najvyšší súd po rozhodnutí Ústavného súdu SR, ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) na tento procesný úkon oprávnený subjekt zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že zruší rozhodnutie odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie.

17. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

18. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taktiež taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

19. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie

spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

21. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

22. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá dovolacím súdom ešte nebola riešená. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4Cdo/64/2018). Výpočet dôvodov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie dovolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

23. V prípade uplatnenia namietaného nesprávneho právneho posúdenia, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil dovolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. V preskúmvanej veci dovolateľ v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzil otázku nasledovne:
„Je uvedenie IČO (-a), resp. uvedenie vyhlásenia o účele finančných prostriedkov do vopred pripraveného formulára úverovej zmluvy postačujúce na to, aby takúto úverovú zmluvu bolo možné automaticky považovať za nespotrebitel'skú?“

25. V prejednávanom spore je podľa dovolacieho súdu rozhodujúce posúdenie, aký charakter má záväzkový vzťah medzi žalobcom a žalovanou, konkrétne či sa jedná o spotrebitel'ský vzťah, ku ktorému prináleží ochrana spotrebiteľa, podľa príslušných právnych predpisov, alebo na záväzkový vzťah medzi žalobcom a žalovanou, na ktorý nemožno aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa a to na podklade skutkového stavu ustáleného súdmi nižšieho stupňa.

26. Žalobca ako dlžník uzatvoril so žalovanou ako veriteľom tri zmluvy o úvere, pričom žalobca predmetné zmluvy uzatvoril v pozícii fyzickej osoby podnikateľa, o čom svedčí uvedenie obchodného mena, pod ktorým vykonáva podnikateľskú činnosť (N. M + S COLOR) a identifikačného čísla (IČO: 34 608 168). Navyše, v každej zo zmlúv dovolateľ zároveň vyhlásil, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon podnikania. Dovolateľ v konaní okrem vlastného tvrdenia, ničím nepreukázal použitie predmetných finančných prostriedkov na iný účel než v zmluve označil - a to na účel podnikania. Tieto skutočnosti predstavujú skutkový stav, ktorým je v zmysle 442 CSP dovolací súd viazaný.

27. Podľa § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný

zákonník“), podnikateľom podľa tohto zákona je osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia.

28. Podľa § 52 ods. 1 a ods. 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

29. Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania.

30. Už prvotná definícia spotrebiteľa, zavedená zákonom č. 150/2004 Z. z., definovala spotrebiteľa ako osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom môže byť podľa smernice 93/13/EEC o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, len osoba, ktorá nekoná ako podnikateľ. Pokiaľ ide o fyzickú osobu podnikateľa, je rovnako subsumovaná v pojme spotrebiteľ, a teda nepochybne jej prislúcha štatút spotrebiteľa, avšak len v tých prípadoch, ak v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou zakladajúcou spotrebiteľský záväzok súčasne nekoná v rámci predmetu obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Inak povedané, samotný štatút podnikateľa, resp. uvedenie identifikačného čísla (IČO) nevylučuje automaticky fyzickú osobu spod spotrebiteľskej ochrany. Spotrebiteľom bude s poukazom na § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka i s poukazom na § 2 písm. a/ zákona o spotrebiteľských úveroch fyzická osoba, ktorá ako spotrebiteľ vystupuje pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy. Spotrebiteľským správaním možno nazvať akékoľvek konanie, okrem vlastného postupu, ktorý bude napĺňať predmet obchodnej alebo podnikateľskej činnosti fyzickej osoby, ktorá má na tento účel aj postavenie podnikateľa alebo iné postavenie, ktoré napĺňa znaky činnosti obchodnej povahy. Na základe vyššie uvedeného je podľa dovolacieho súdu možné odpovedať na otázku dovolateľa tak, že samotné uvedenie identifikačného čísla (IČO) v zmluve o úvere, ešte nevylučuje spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu. Podstatné pre posúdenie či ide o spotrebiteľský vzťah je aj konanie dlžníka - fyzickej osoby, spočívajúce v tom, či dlžník poskytnuté finančné prostriedky použil na v zmluve deklarovanú podnikateľskú činnosť alebo inú obchodnú činnosť, ktorú by mal vykonávať na podklade živnostenského oprávnenia predloženého pri podpise zmluvy o úvere. Rovnako je potrebné sa zaoberať aj otázkou či dlžník ku dňu podpisu zmluvy o úvere aj reálne živnosť vykonáva(l), alebo živnostenské oprávnenie použil (používa) len na prístup k (i iným spôsobom nedostupným) finančným prostriedkom, ktoré reálne nevyužíva na podnikanie.

31. Dovolací súd zhodne s Ústavným súdom SR uzatvára, že v každom konaní, ktorého predmetom budú práva a povinnosti spotrebiteľa, ak bude súčasne spochybňovaný jeho štatút, bude povinnosťou dodávateľa preukázať, že spotrebiteľ konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. Dôkazná povinnosť dodávateľa plyní z povinnosti odbornej starostlivosti a je potvrdená aj skutočnosťou, že celý proces kontraktácie ovláda dodávateľ. Ak teda dodávateľ v každom jednom spornom prípade za použitia prostriedkov známych pre dôkazné konanie neunesie dôkazné bremeno preukázania štatútu nespotebriteľa, bude sa mať za to, že osoba je vždy spotrebiteľom, ktorému patrí spotrebiteľská právna ochrana.

32. Najvyšší súd na tomto mieste konštatuje, že je nevyhnutné prihliadnuť na konkrétne okolnosti prejednávanej veci, keď okresný súd (nesprávne) ustálil charakter predmetných zmlúv iba na základe ich obsahu s ohľadom na to, že ich sťažovateľ uzavrel pod svojím obchodným menom, prideleným identifikačným číslom a miestom podnikania a zároveň obsahujú osobitné podpísané prehlásenie sťažovateľa, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon podnikania.

33. So zreteľom na vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie dôvodné, preto napadnuté

rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP) s tým, že súd prvej inštancie aj odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 453 ods. 1 a 3 CSP.

35. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.